

Groddden

BONDEN SOM HITTADE HEM

Katarina Wolf tog en omväg
till föräldragården

UTBLICK

Agro A/S tillväxtresa
sätter Lantmännen på
danska kartan

REPORTAGE

Bevattningens
betydelse i Sveriges
torra hörn

SKÖRDEN

"Årets odlingssäsong
är den dyraste i
mannaminne"

Finsk sisu till 0,99 % ränta!

Just nu erbjuder vi ett begränsat antal traktorer till riktigt förmånlig finansiering. Först till kvarn...

Välj din favorit från Valtra! Kanske är det en kompakt traktor för enklare gårdsarbeten? Eller en mer kraftfull arbetsmaskin för tyngre arbete på fältet eller i skogen?

Välj och
vraka bland
många
modeller!

Prata med maskinsäljaren på din närmaste Lantmännen Maskin-anläggning för mer info.

VALTRA

YOUR WORKING MACHINE

Erbjudandet gäller ett begränsat antal nya Valtra-traktorer vid finansiering via AGCO Finance. Avtalsperioden är 12-96 månader. Under de första 24 månaderna blir din ränta alltid **Stibor30 minus 2,79%**. Månad 25-96 gäller ordinarie ränta. Din traktor måste vara levererad och fakturerad 2023. 20% kontant/inbyte. Momsån återbetalas månad 3 och till ordinarie avtalsränta. Sedvanlig kreditprövning tillämpas.

LH2309 Vi reserverar oss för eventuella tryckfel.

Följ oss på
sociala medier

Tel 0771 - 38 64 00 | www.lantmannenmaskin.se

MaskinNära supportavtal

Tecknar du vårt supportavtal MaskinNära får du hjälp med teknologin när du behöver det. Vårt supportavtal ingår när du väljer autostyrning vid köp av traktor.

**Lantmännen
Maskin**

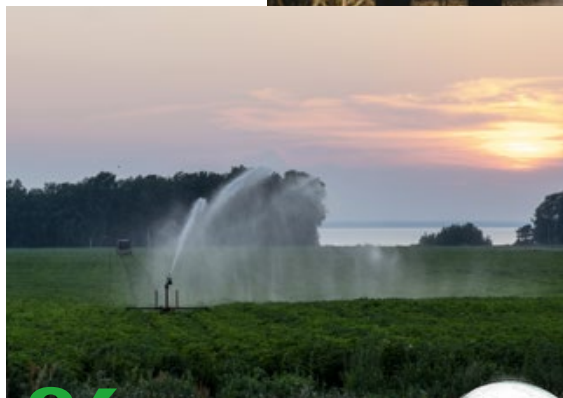
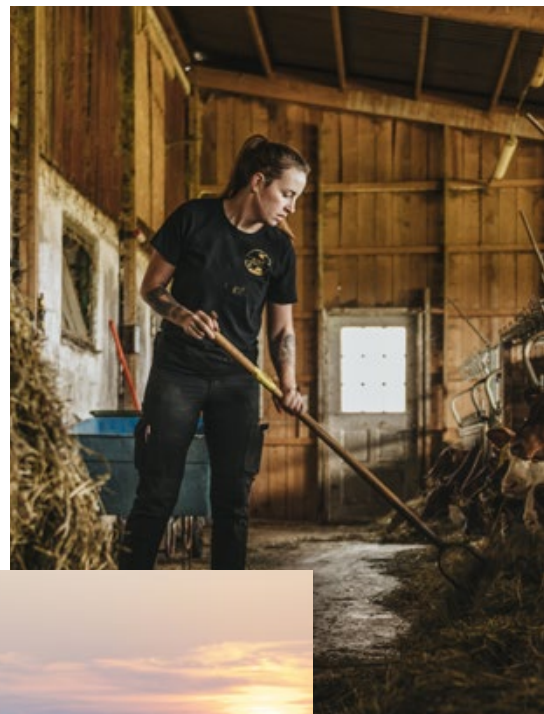
Innehåll

NR 3 2023

- Ledare | 4
- Nyplockat | 5
- Så funkar det | 9
- Utblick Agro A/S | 10
- Porträttet | 12
- I hyllan i höst | 17
- Koncernreportage | 18
- Rapport från årets skörd | 22
- Gårdsreportage | 24
- Strategi | 30
- Landet Runt | 32
- Hej tjänsteman | 33
- Lantmännen i siffror | 34
- Fem svarar | 35
- Gästkrönika | 36
- Korsord | 37
- Vi i Lantmännen | 38
- Emissionshandel | 42
- I huvudet på en medlemschef | 43

12

Katarina Wolf vill lyfta viktiga frågor som jämställdhet och psykisk ohälsa i lantbruksbranschen.

24

Olssons på Alvlösa Gärd, Öland, byggde sin första damm på tidigt 80-tal.

9

Lär dig mer om hur lokalföreningarna fungerar och samverkar.

PÅ OMSLAGET

Bonden Katarina Wolf på sin gård i Rimforsa, Kinda kommun i Östergötland.
Fotograf Samuel Unéus och reporter Anna Gardberg besökte henne den 21 augusti 2023.

LEDARE

”Vi är inne i en ny tid som företagare”

UNDER SOMMAREN HAR vädret varit en stor utmaning för alla som driver lantbruk. Torka under försommaren följt av regn och ännu mer regn har gjort situationen svår för många. På sina håll har vädersituationen varit extrem och gjort att hela skördar blivit kvar ute på fälten. Det känns inte bra och det lär dröja innan vi kan se alla konsekvenser.

SOM OM INTE vädret var en tillräcklig utmaning har vi en geopolitisk situation som gör att prisnivåer och tillgången på insatsvaror har varit svåra att förutse och planera för under flera år.

Jag tror faktiskt att vi är många som känner att vi är inne i en ny tid som företagare. Omvärlden påverkar oss direkt och det kan vara brutala kast mellan olika ytterligheter. Det har helt enkelt blivit svårare att vara bonde. Samtidigt som det också skapat nya möjligheter. Att ta rätt beslut vid rätt tidpunkt har blivit ännu viktigare. Lyckas man pricka rätt kan det bli riktigt bra!

Det är ändå imponerande hur snabbt vi lantbrukare tagit till oss ny kunskap och nya arbetssätt. På några få år har riskmanagement, dvs att analysera affärsrisker och skapa en strategi för hur just jag ska agera, blivit en naturlig del i vårt företagande. Det har gått snabbt men vi lantbrukare har varit duktiga på att förstå vad som krävs. Anpassningsförmåga och att ta till sig ny kunskap är en framgångsfaktor i allt företagande.

DET ÄR KANSKE ett år som detta som vi också visar oss från vår bästa sida. Vi hjälps åt! Vi stöttar varandra med att så, skörda, vi peppar varandra, lånar ut maskiner och ger en hjälpande hand när

det behövs. När läget är som det är behöver vi varandra och jag tycker att det visar att ensam inte är stark och det är ju också själva kärnan i varför vi alla är medlemmar i Lantmännen.

DET ÄR OCKSÅ bra att vi lämnat diskussionen om vilken produktion vi medlemmar har på våra gårdar. En diskussion som kunde höras längre tillbaka men som nu har tystnat. Vi har förstått att vi är beroende varandra, oavsett om vi är växtodlare eller djurbönder. Det handlar helt enkelt om att hjälpas åt på våra åkrar och djurstallar för att skapa lönsamhet i svåra tider. Lantmännen spelar där en viktig roll som affärspartner – som dessutom kan öka värdet på det som produceras på våra gårdar. Är man medlem i Lantmännen är man helt enkelt en aktiv svensk lantbrukare och det räcker långt. ●

Per Lindahl
Ordförande Lantmännen

FOTO: SAMUEL UNÉUS

Grodden

Redaktion: Grodden, Lantmännen, Box 301 92, 104 25 Stockholm. Växel: 010-556 00 00. Mejl: grodden@lantmannen.com **Ansvarig Utgivare:** Jesper Broberg, 010-556 01 04. **Redaktör:** Hanna Dunér, hanna.duner@spoon.se **Layout:** David Linder, Anna Beijer. **Omslagsbild:** Samuel Unéus. **Upplaga:** Cirka 20 000 exemplar. Tidningen utkommer med 4 nummer per år. **Tryckeri:** Trydells. **Distribution:** Distribueras som posttidning B till medlemmarna, samt även internt inom Lantmännen. **Adressändring:** Medlemmar: Meddela kundregistret, 010-556 00 00, cf-ssc.kundregister@lantmannen.com. Övriga: kontakta redaktören. **Annonsbokning:** Mediavalet. Kontaktperson: David Martinez-Lundström, david@mediavalet.se, 0735-699 350

Nyplockat

AKTUELLT OCH NYTT FRÅN LANTMÄNNENS VÄRLD

1094
(943) MSEK

var Lantmännens
resultat efter finansnetto
och justerat för
jämförelsestörande poster
för andra tertiet 2023.

KONCERNCHEF MAGNUS KAGEVIK:

”Otroligt viktigt med vinst”

LANTMÄNNEN LEVERERAR SITT högsta resultat någonsin för andra tertiet 2023.

– Vår breda och globala affärsportfölj visar ännu en gång sin styrka, säger koncernchef Magnus Kagevik.

Lantmännen fortsätter att utvecklas positivt, framför allt drivet av koncernens internationella verksamheter. Division Energi och affärsområdet Swecon visade fortsatt starka siffror, liksom Division Livsmedels internationella affärer. Division Lantbruk och Division Livsmedels svenska verksam-

het visade däremot svagare resultat än under samma period 2022. Resultatet för koncernen som helhet visar på styrkan i Lantmännens bredd.

– Vår utdelning motsvarar cirka 12–13 procent av den totala vinsten i hela Lantbruks-sverige, lantbruksföretag och industriföretag inräknade. Därför är det otroligt viktigt att vi genererar vinst som vi kan vidarefördela till våra medlemmar, särskilt när många har det tufft efter årets svaga skörd, säger Magnus Kagevik.

RESULTAT DIVISIONER OCH AFFÄRSOMRÅDEN

Division Lantbruk:
203 (258) MSEK.

Division Energi:
429 (397) MSEK.

Division Livsmedel:
374 (216) MSEK.

Affärsområde Swecon:
205 (146) MSEK.

Affärsområde Fastigheter:
104 (85) MSEK (exklusive fastighetsförsäljningar).

Siffrorna avser rörelseresultat för andra tertiet, justerat för jämförelsestörande poster. 2022 års resultat för samma period inom parentes.

→ Läs hela delårsrapporten på lantmannen.se/finansiellinformation

Guld till nytt reklamkoncept

Förra året petade Lantmännen ner Ikea in från förstaplatsen över Sveriges mest meningsfulla varumärken. I somras knep Lantmännen guld i DN:s tävling Reklamcupen med annonser från sitt nya kommunikationskoncept.

Av totalt 32 inskickade bidrag, vilket är rekord, utsågs Lantmännens till det vinnande. Annonsen är ett smakprov ur Lantmännens nya kommunikationskoncept, där man drar paralleller till hur mänskligt liv uppstår och växer, inte olik de världsberömda bilderna av fotograf Lennart Nilsson i boken Ett barn blir till.

– Vi ville framkalla en ökad känsla av närhet och tacksamhet gentemot den jord som livnär oss och som Lantmännen och våra medlemmar tar ansvar för. Annonsen, precis som Lennart Nilssons bild, lyckas skapa en förundran över naturen och dess mirakel, säger Per Holgård, marknadschef på Lantmännen.

Lyssna på Groddenpodden

I det senaste avsnittet av Groddenpodden intervjuas Patrick Aulin, som under föreningsstämman i maj blev invald i Lantmännens styrelse.

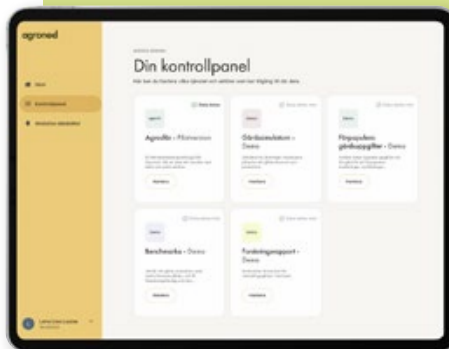
Groddenpodden finns på Spotify. Sök i appen eller använd QR-koden: klicka på kamerasymbolen i appen, rikta kameran mot Spotifykoden nedan och kom direkt till Groddenpodden.

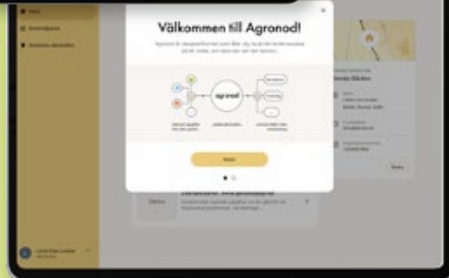
CITATET

”För att klara sina vetenskapligt baserade klimatmål måste man **inkludera sina kunder och leverantörer** i arbetet”

Läs Lantmännens hållbarhetschef Claes Johanssons blogginlägg om vetenskapliga klimatmål (SBT), och dess betydelse för lantbrukare, på lantmannen.se

Agronods vd Emilia Liljeström presenterar den nya plattformen under Borgeby fältdagar.

DATADELNING

Agronods datadelning blir verklighet

Agronod-plattformen började utvecklas förra året med målet att säkert och enkelt kunna dela svensk lantbruksdata. Under Borgeby fältdagar lanseras plattformen i en första version.

VID ETT VÄLBESÖKT seminarium under Borgeby fältdagar i juni visades den första upplagan av Agronods plattform upp. Användarmöjligheter och värde för lantbruket diskuterades vid ett panel-samtal med namnkunniga deltagare.

– Det finns ett behov från svenska lantbrukare att förenkla arbetsvardagen genom datadelning. Därför känns det extra roligt att kunna presentera en första version av vår plattform under Sveriges största lantbruksmessa i fält, säger Emilia Liljeström, vd för Agronod.

AGRONODS UPPDRAG ÄR att ge lantbrukare ett ägandeskap över sin gårdsdata samtidigt som manuell hantering av data minskar.

– Det kan till exempel handla om att slippa skriva in samma data flera gånger till olika aktörer. Samtidigt finns också en möjlighet att utveckla nya tjänster som kan stärka svenskt lantbruk och livsmedelsproduktion.

I paneldiskussionen bekräftades plattformens betydelse av bland andra Christina Nordin, generaldirektör på Jordbruksverket.

– Agronod är en strategisk satsning för att stärka svenskt lantbruk. Plattformen kan på sikt revolutionera branschen och även förenkla relationen mellan myndigheter och lantbrukare, sa hon. 🟢

FAKTA

Agronod är ett samägt bolag mellan Lantmännen, LRF, Hushållnings-sällskapet, Växa Sverige, HKScan Sverige och Arla Sverige. Utvecklingen stöts av statliga medel genom Landsbyggsprogrammet och EIP.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

Potatis

FOTE GÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

SCANDBIO

Först med grillpellets av svenska lövträd

Lantmännens dotterbolag Scandbio har inlett ett samarbete med Morgan Lundin, kock och flerfaldig VM-vinnare i grillning. Resultatet blev den första pelletsblandningen på marknaden gjord på enbart svenska lövträd.

SCANDBIOS GRILLPELLETS RÖÖK lanserades redan förra året men det var först till årets grillsäsong som produkten fanns i större volymer och hos sex återförsäljare runt om i landet. Pelletsen består av en bas av ek som kompletteras med al och visst inslag av björk.

– Våra svenska träslag ger en naturlig och unik smak vid grillning, säger Karin Qwist, produktutvecklare på Scandbio.

Under arbetet med att ta fram pelletsblandningen inledde företaget ett samarbete med kocken och krögaren Morgan Lundin.

– Det var viktigt att verifiera produkten med ett proffs för att hitta en perfekt smakbalansen, säger Karin Qwist.

Morgan Lundin driver restaurang-

en Lingon & Dill i Skärblacka utanför Norrköping tillsammans med Emelie Jeppsson. De har båda varit kockar vid

Nobelmiddagen och har också grilllaget "Lingon & Dill BBQ team" ihop, ett topplag i grill och BBQ-sammanhang med bland annat två SM-vinster och tre VM-guld på meritlistan.

– Nu är det vårt officiella grillag där RÖÖK får synas i olika sammanhang och vi kan använda dem som bollplank, säger Karin Qwist.

Just nu pågår arbetet med att ta fram en ny pelletsblandning med inslag av äppelträd. ●

Under NM/SM i grill och BBQ i Nössebro utanför Göteborg i maj gästades "Lingon & Dill BBQ-team" av William Tischina från Texas och Max Vium Jensen från Danmark. Emelie Jeppsson och Morgan Lundin till höger. RÖÖK var en viktig ingrediens när de kammade hem guld i kategorin "Kyckling".

Lantmännen Agro OY plockar vd från SSAB

Markku Multamäki är ny vd för Lantmännen Agro OY. Han efterträder Antti Snellman, och tillträdde den 1 oktober. Han kommer närmast från SSAB, där han ansvarade för SSAB Special Steels i Helsingfors. Lantmännen Agro OY

tillandahåller insatsvaror för växtodling, foder, samt reservdelar och redskap genom runt 40 fristående återförsäljare, egna butiker och direktförsäljning. Bolaget har sitt huvudkontor i Vantaa och har cirka 150 medarbetare.

Markku Multamäki

”Utmanande väderförhållanden kräver mer forskning”

Lantmännens Forskningsstiftelses årliga utlysning stängdes den 2 oktober. Vilka forskningsområden som är mest intressanta just nu, frågar vi forskningschef Helena Fredriksson.

Vilka områden känns särskilt angelägna i årets utlysning?

– Alla områden är lika viktiga och framtagna genom en gedigen process. När vi bedömer ansökningar- na läggs stor vikt på att resultaten från forskningen ska bidra till att utveckla nya affärer eller

Helena Fredriksson.

innovationer, säger Helena Fredriksson, forskningschef för Lantmännens Forskningsstiftelse.

Vad behövs det forskas mer på just nu, anser du?

– En hållbar livsmedelsproduktion som till exempel klarar av att leverera under utmanande väderförhållanden, nu när klimatförändringarna är ett faktum. Den oroliga omvärlden ökar ytterligare behovet av forskning på området.

Hur påverkar ert arbete Lantmännens medlemmar?

– Som praktisk lantbrukare genereras kunskap som kan tillämpas direkt på gårdsnivå,

Lantmännens Forskningsstiftelse delar årligen ut 25 miljoner kronor till olika forskningsprojekt.

till exempel precisionsodling och nya sorter, där forskning bidragit med kunskap. Som ägare kan forskningen bidra till Lantmännens resultat genom nya affärsmöjligheter och produkter. ●

FAKTA

Lantmännen har investerat i forskning i stiftelseform sedan 1986.

Läs mer om forskningsstiftelsen och årets utlysning på lantmannen.se

NÄRINGSÄMNES-
FÖRSÖRJNING?
**INGA
PROBLEM.**

Med våra produkter säkerställer du att dina grödor gödslas optimalt i alla faser av tillväxten.

Patent**KALI**®

KALISOP®

ESTA® **Kieserit**

Korn-KALI®

Skanna mig!

K+S Minerals and Agriculture GmbH
A K+S Company

www.kpluss.com · [f](#) [v](#) [i](#) [t](#) [@](#) K+S Agrar

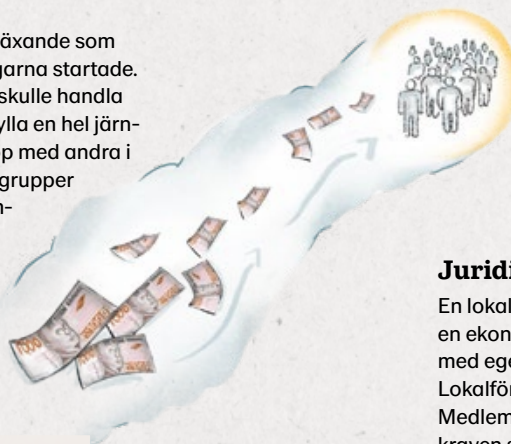
K+S

Så funkar Lokalföreningar

Bakgrund

Det var järnvägens framväxande som ledde till att lokalföreningarna startade. En liten jordbrukare som skulle handla varor kunde inte ensam fylla en hel järnvägsvagn och gick då ihop med andra i samma sits. Ur det växte grupper som köpte in varor tillsammans. Lokalföreningarna startade sedan centrala inköpsföreningar, som var startskottet till dagens Lantmännen.

Juridik

En lokalförening är en ekonomisk förening med egen styrelse och en egen stämma. Lokalföreningen är medlem i Lantmännen. Medlemmar i lokalföreningen som uppfyller kraven som direktmedlem i Lantmännen har egen röst på Lantmännens distriktsstämma och rätt till utdelning.

Ekonomi

Lokalföreningarna kan ha avtal om att få sälja Lantmännens produkter. Det mest långtgående avtalet säger att av lokalföreningens inköp inom lantbruk ska minst 80 procent ske från Lantmännen.

Som medlem i lokalföreningen får du inte utdelning från Lantmännen utan den går till lokalföreningen. Utdelningen kan sedan ske i föreningen.

Många lokalföreningar har en eller flera butiker med försäljning till medlemmar och kunder i närområdet.

Kultur

Lokalföreningen finns nära medlemmen. Man bor och verkar i samma geografiska område och är så få att man lär känna varandra. Närheten gör full transparens kring affärerna nödvändig, vilket i sin tur bygger tillit. Föreningarna kan ta sig an verksamheter som annars riskerar försvinna, som den lokala bensinpumpen.

VIKTIG KANAL TILL MEDLEMMARNA

Med lokalföreningen i ett visst område förstärks Lantmännens regionala förankring och så även kunskapen om medlemmarnas åsikter och önskemål.

Värdefull samverkan

Det finns idag 21 lokalföreningar i Halland, Skåne och Småland. Föreningarna hade 2022 totalt 1 490 medlemmar med rösträtt på distriktsstämman. Lokalföreningarnas stadgar harmoniserar med Lantmännens. De står på egna ben, men vill via Lantmännen bidra till utvecklingen av lantbruket och affären, liksom ta del av styrkan i Lantmännen vad gäller kunskap, driftsfördelar och påverkan. Lantmännens försäljning till lokalföreningarna, exklusive spannmålsinköp, har ökat med 82 procent sedan 2018.

På tio år har Lantmännen Agro A/S **ökat sin omsättning** från runt 200 miljoner svenska kronor till en beräknad omsättning på drygt 1,3 miljarder 2023. Tack vare Lantmännens styrka har Agro A/S kunnat ställa om till exportföretag.

TEXT Ulf Wiman FOTO Lantmännen Agro A/S

Skördar framgångar i Danmark

Historiskt sett har jordbruk dominerat Danmarks export. Det är inte förvånande med tanke på att nästan två tredjedelar av Danmark består av åkermark. Även om lantbruket minskat kraftigt i betydelse är landet fortfarande en viktig producent av kött och mejeriprodukter, men även spannmål.

Lantmännen tog 2013 steget in på den danska spannmålsmarknaden genom köpet av Agro Bizz A/S. Lantmännens spannmålschef Mikael Jeppsson kommenterade förvärvet:

– Danmark är en intressant marknad och vi ville komma in och förstå den. Plus att vi ville samordna och få samverkaneffekter genom att handla genom det nya bolaget.

Och som det har växt! På tio år har Lantmännen Agro A/S – som bolaget heter idag – ökat sin omsättning från

runt 200 miljoner svenska kronor till en beräknad omsättning 2023 på 1,35 miljarder kronor. Vid uppköpet omsatte företaget 75 000 ton spannmål – i dag är siffran uppe i 350 000 ton. Företaget har etablerat en logistikkedja med egna lager, vilket saknades 2013. Då stod exporten för 10 procent, idag utgör den 90 procent.

THOMAS LUNDGREN VAR med och grundade Agro Bizz och är idag vd för Lantmännen Agro. Han säger:

– Vi har egentligen alltid kunnat växa, men spannmålshandel kräver otroligt mycket kapital. Agro Bizz hade alla danska bönder, men allt spannmål såldes i Danmark.

Med Lantmännens ekonomi och expertis som stöd har vi kunnat förvandla verksamheten till ett exportföretag.

I stort sett allt företagets spannmål köps in i Danmark. Merpar-

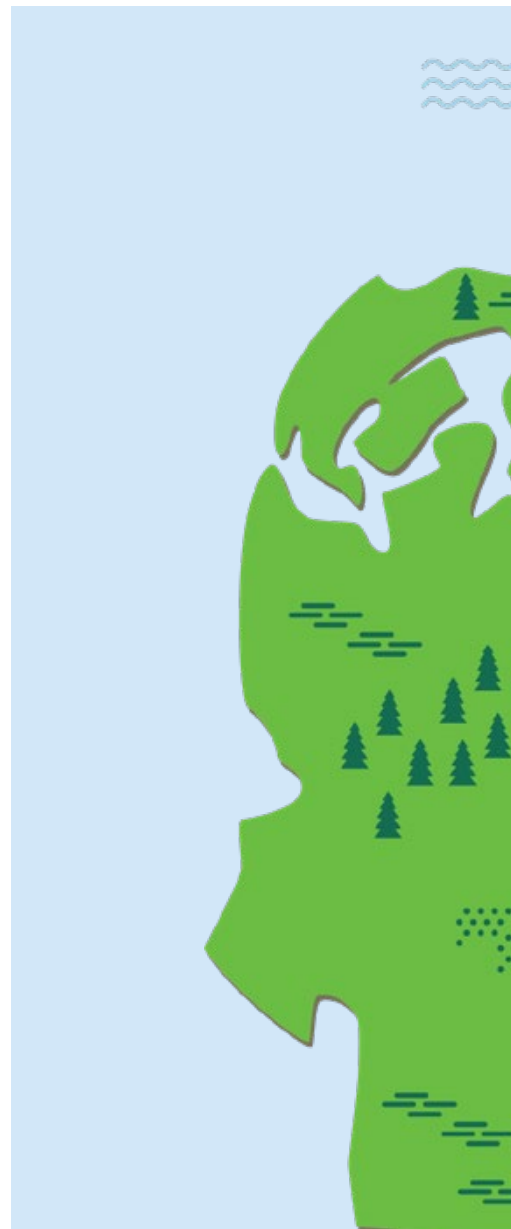
ten är malkorn som säljs till Lantmännen Lantbruk i Malmö eller till mälterier i Europa. Prognosen för 2023 är 200 000 ton. Lantmännen Agro hantlar även fodervete som främst exporteras till Irland, Spanien och Nederländerna. Dessutom säljer företaget brödvete till Lantmännen Cerealia i Vejle. Raps är en växande del av verksamheten.

Företaget är en mindre aktör i norra Europa, enligt Thomas Lundgren. Men att vara en del av Lantmännen-koncernen ger muskler, och gör Lantmännen Agro till en betydande och respekterad handelspartner, speciellt för malkorn.

– Vi har lyckats hålla kostnaderna nere och kunnat koncentrera oss på att skapa den kortaste och effektivaste vägen från producent till konsument. Det ger en unik konkurrensfördel mot

Thomas Lundgren.

”Varumärket Lantmännen är på frammarsch i Danmark från att ha varit praktiskt taget okänt för 6–7 år sedan.” Thomas Lundgren, vd

I KORTHET

Lantmännen Agro A/S

Huvudkontor: Nyborg, Danmark

Grundat: 2013 genom Lantmännens uppköp av Agro Bizz A/S

Verksamhet: köper spannmål på den danska marknaden, varav 90 % exporteras, främst malkorn (60 %).

Antal anställda (2023): 8

Beräknad omsättning 2023: ca 1,35 miljarder SEK

Spannmål, beräknad volym 2023: ca 350 000 ton

de större aktörerna på marknaden.

Thomas Lundgren säger att upplägg inte skulle fungera i nuvarande storlek utan stöd från Lantmännen Lantbruk. Det danska företaget har ett nära samarbete med spannmålsavdelningen i Sverige och säljer cirka 60 procent av sitt malkorn till dem. Han menar att det framgångsrika samarbetet till stor del beror på likheterna mellan Skåne och de östdanska öarna Själland, Lolland och Falster – Lantmännen Agros hemmamarknad – vad gäller klimat och vad som odlas. Västra Danmark är mer inriktat på foder- och köttproduktion.

KONKURRENSEN PÅ DEN danska spannmålsmarknaden har tidigare varit mycket hård, men de tre viktigaste konkurrenterna har försvunnit. Lantmännen

Agro är idag det enda danska företaget som helt fokuserar på spannmålshandel.

– Vi har haft en enorm kundtillströmning under de senaste 3–4 åren och jag tror att det fortsätter att växa organiskt. Det skapar många möjligheter, men medför även skyldigheter gentemot kunderna att kunna leva upp till tilliten att vi kan ge rätt service. Här har vi våra begränsningar med åtta anställda – i dagsläget kör vi nog på max av vad vi klarar av, förklarar Thomas Lundgren.

PLANEN FRAMÅT ÄR att växa med två till tre anställda och att nå 400 000–450 000 ton spannmål under en treårsperiod.

– Vi är nog med att inte växa för mycket och för snabbt så att vi skapar missnöjda kunder. Just nu rider vi på en

våg av goodwill med mycket hög kundnöjdhet. Varumärket Lantmännen är på frammarsch i Danmark från att ha varit praktiskt taget okänt för 6–7 år sedan, säger Thomas, som tycker att Lantmännen agerat klokt i Danmark när de tittat långsiktigt, köpt ett litet företag för att bygga ett trovärdigt varumärke.

– Det är också mycket lättare för mig att bygga vidare på. Kunderna kommer själva för att de har bra erfarenheter eller blivit rekommenderade att ringa Lantmännen, ”där får du en bra upplevelse, pengarna kommer varje gång, priset är bra och avräkningarna är perfekta”. Det här är mycket bättre än att försöka köpa kunder genom att betala 25 öre mer. ●

HON BRINNER FÖR ÅTERVÄXT OCH JÄMSTÄLLDHET I LANTBRUKET

Som ung och kvinna och med en snirklig väg till beslutet att bli bonde har **Katarina Wolf** lärt sig om vikten av att göra sin röst hörd.

TEXT Anna Gardberg FOTO Samuel Unéus

En puttrande kaffebyggare, sensommartrötta flugor, en påse bullar. På väggen ett dagsschema med "kaffe" som viktig punkt på för- och eftermiddag. I det kombinerade kontoret, lunchköket och visningsrummet har Katarina Wolf slagit sig ner vid datorn. Blicken på skärmen som visar mjölkstatus i realtid för de 140 mjölkorna. Samma kor som också syns genom fönstret som vetter mot lösdriftsstallet. Några tittar nyfiket upp mot oss.

Mjölkroboten, den ständige följeslagaren och kollegan, arbetar och larmar om något går sönder, en slang lossnar eller en ko inte vill lämna stationen efter mjölkning.

Ett helt vanligt ögonblick i vardagen hos en mjölkbonde.

– Om jag skulle få välja föredrar jag larm före 24:00. På andra sidan midnatt är det svårt att somna om, säger Katarina, reser sig från stolen och tar oss med på en tur runt gården och ägorna.

VI GÅR MOT BILEN ÖVER en gårdsplan, lerig efter gårdagens plötsliga regn. Vi pratar om regnet under den gångna sommaren.

Intensivt arbete pågår med bygget av ett stall för lösdrift av kalvar och ungdjur, och ett plan-

silo-fack. Tydliga tecken på investeringar och blick mot framtiden. För fem år sedan tog Katarina och bröderna Martin och Johan över gården efter föräldrarna. Ett beslut som hon i dag tycker känns självklart men som det tog lång tid att komma fram till. Vi återkommer till det.

MEN FÖRST. Vi befinner oss i Rimforsa i Kinda kommun i Östergötland. En bygd känd för sin natur med böljande, frodigt jordbrukslandskap och skogig, trolsk vildmark. Ståtliga ekar, steniga beteshagar – och vatten – ett av de mest vattenrika områdena i Sverige. En minst sagt vacker plats att ha sin gård och sitt hem på.

– En mjölk- och en djurbygd, och här är jag född, säger Katarina.

Föräldrarna började med mjölkproduktion i mitten av 1970-talet. Från att ha varit en småskalig verksamhet är det nu ett större, modernt företag med både mjölk- och köttproduktion liksom växtodling för foderproduktion.

Vilka av de fyra barnen som skulle ta över föregicks av en noggrann arbetsgång. Föräldrarna var noga med att börja processen tidigt. Under flera år hade de individuella samtal med sina barn, som antecknades.

"En mjölk- och en djurbygd, och här är jag född"

”Jag var sökande, behövde göra andra grejer först för att inse vad jag verkligen ville.”

För äldste brodern Martin var beslutet ganska självklart, menar Katarina.

– Han bestämde sig tidigt, men var tydlig med att han inte ville driva gården själv.

Syster Anna valde något annat - sjuksköterske yrket. Katarina och bror Johan reste ut i världen. Johan till North Dakota, USA. Katarina till Indonesien, Berlin och Oslo. När hon kom hem läste hon musik och genusvetenskap.

– Jag var sökande, behövde först göra andra grejer för att inse vad jag verkligen ville.

Katarina beskriver en specifik händelse, då familjen köpt granngården där de behövde hjälp med mjölkningen. Hon reste hem från studierna i Uppsala och högg i.

– Jag kände att jag tyckte att det var kul.

HON BESTÄMDE SIG för att läsa till lantmästare vid Alnarp. Något nytt startade, baserat på syskonens respektive intressen och talanger. Äldste bror, Martin, ”sifferintresserad”, en bra egenskap när det ska beräknas fodermängder, och mycket annat. Martin har också huvudansvar för djuren. Yngre brodern Johans fokus är växtodling, som han tycker är intressant. Katarinas egen styrka är att ha det övergripande perspektivet.

– Jag gillar rutiner, scheman, att organisera. Och är kanske något av en personalchef.

När syskonen började närma sig ett beslut, frågade de sina föräldrar: ”Skulle ni bli ledsna om vi inte klarar av det?”

– De sa tveklöst nej, säger Katarina.

ALNARP VAR EN tid som gav Katarina utbildning, men också ett stort nätverk – från Umeå till Ystad.

– Människor att kunna ringa och fråga om något jag undrar över, det är kanske det jag har lärt mig mest på. Här träffade jag också min bästa vän. Och min sambo.

Tiden gav också Katarina viktiga insikter om vem hon är. En som vill lyssna, diskutera, förändra och förbättra. Som vice ordförande i riksstyrelsen för LRF Ungdomen analyserar hon kritiskt frågor som är viktiga för branschen. →

När Katarina och bröderna Martin (t.v) och Johan tog över familjegården var det självklart vem som skulle göra vad.

”Det finns en machobild i branschen där man inte får vara svag, samtidigt som många i verkligheten mår dåligt”, säger Katarina Wolf.

Om Katarina Wolf

Ålder: 29.

Utbildning: Lantmästarkandidat i företagsekonomi.

Bor: Gården Hägerstad löneboställe, Rimforsa. ("En gemytlig bygd med god gemenskap.")

Familj: Sambo Jesper och kleiner münsterländer Aston. Syskonen Martin, Johan, Anna och föräldrarna Hans och Marita.

Om verksamheten: Ca 500 hektar; 200 hektar naturbeten, 300 hektar åkermark, varav 200 är vall och 100 spannmål, främst höstvet och rågvete. Har 180 årskor. Inseminerar ca 60 procent av mjölkdjuren med kött djuren. Föder upp alla tjurar till slakt och har alla rekryteringsdjur.

Ansvar/gör på gården: Delägare. Personalsvarig. "Fokus kor, men är också lite överallt."

Om att välja lantbrukaryrket: "Det är ett meningsfullt arbete."

Intressen: Musik. Bandet Queen ("När jag hörde Bohemian Rhapsody första gången var det som att hitta en själsfrände"). Sjunga folkmusik.

Katarina drabbades av utmattningsförra året när gården var underbemannad och korna var sjuka.

”Jag har själv erfarenhet av jargong, bemötande och agerande som inte varit okej.”

De hon själv brinner för är bland andra att återväxten av unga är låg inom lantbruket. Dels i form av arvsskifte.

– Det är traditionellt en laddad fråga som där- för inte heller alltid blir löst på bästa sätt.

Hon har arbetat med en rapport för LRF, där en av fokusfrågorna är just återväxt inom lantbruket.

– Rapporten visar att 94 procent av de unga tillfrågade kan tänka sig att äga ett företag. Så det finns en vilja och framtidstro. Men antalet lantbrukare blir allt färre, och medelåldern är idag 58–62 år, att jämföra med lärare, där den är 45 år.

En viktig fråga, inte bara för LRF, utan för samhället i stort.

De som utbildar sig och börjar jobba på gård, lämnar sedan yrket. Vad beror det på? En kärnfråga för Katarina är att arbeta för bättre kultur, arbetsklimat och jämställdhet inom branschen.

– Jag har själv erfarenhet av jargong, bemötande och agerande som inte varit okej.

Även om mycket är bra i branschen är det viktigt att våga göra sin röst hörd för att det ska bli ännu bättre, menar Katarina.

EN ANNAN ANGELÄGEN fråga är den om psykisk ohälsa hos lantbrukare. Hon nämner egen utmattning under förra året då gården var underbemannad, kor sjuka och bror Martin hade skadat foten.

– Jag fick själv uppleva hur det kändes och jag har sett det hända hos andra, säger hon.

Vi pratar också om att det finns en maskulin norm inom yrket.

– En machobild, att man inte får vara svag. Jämför det med en verklighet där man mår dåligt och behöver sätta ord på vad och hur man känner.

VI TAR EN biltur till. Nu till majs- och solrosfälten intill gården. Hur ser en bra, vanlig dag ut?

– När det inte händer något, allt rullar på som det ska. Men det är också kul när det händer något. Som gör att man måste problemlösa.

En bra dag är också en dag med poker.

– Vi har en tradition att alla i vår familj spelar poker. I olika pokerlag. Det kan vara heta känslor hit och dit. Och alltid smörgåstårta. ●

I hyllan i höst

Flera spännande nyheter från Unibake och Lantmännen Cerealias konsumentvarumärken har tagit plats i butikshyllorna.

AV Hanna Dunér

Tillskott i Gooh-familjen

Gooh lanserar ännu en smakrik pastarätt – Lasagnette bolognese, perfekt att ha hemma och snabbt värma till lunch eller middag. En krämig minilasagne med svensk nötfärs, kalvfond och parmesan toppad med mozzarella.

God nyhet på svenskodlat

Grönt, krispigt och proteinrikt. Nya Crispy Fillet från **Go Green** är gjorda på ärtprotein från svenskodlade ärtor. Godbitarna är både glutenfria och veganska.

Fullkorn x 2

Axa lanserar två nya produkter laddade med fullkorn, att servera till frukost eller som mellanmål.

Havring Naturell och **Havring Mandel & Hasselnöt** innehåller massor av fibrer, är nyckelhälsmärkta och gjorda på havre från svenska gårdar.

Sätt guldkant på eftermiddagskaffet med nybakat.

Italienskt fikalyx

Svenskar äter croissanter som aldrig förr. **Bonjour** har örat mot marken och lanserar ett nytt, härligt tillskott till fikabordet – **Pistachio King**, en italiensk croissant med pistagefyllning och krispig topping på toppen.

Mera ärtor från Max

I samarbete med Max finns nu två helt nya produkter från **Go Green** ute i handeln. Veganska Crispy Supreme burgare och Crispy Green nuggets är båda baserade på svenska, gula ärtor - odlade av svenska bönder.

Att Lantmännen Fastigheter är **en av Sveriges största fastighetsägare** är det inte många som vet. Uppdraget är att med rätt typ av lokaler skapa de bästa förutsättningarna för verksamheterna och lantbrukarna.

TEXT Henrik Emilson

En doldis i koncernen

Att Lantmännen är starkt förknippat med svenska lantbruket och produkter från åkermarken känner nog de flesta till. Att koncernen även inkluderar ett av Sveriges största fastighetsbolag är inte lika känt. Faktum är att Lantmännen Fastigheter står bakom ägandet och förvaltningen av hela 1,1 miljoner kvadratmeter på över 80 olika platser runt om i landet.

– De flesta företag och myndigheter har ju någon form av serviceorganisation som sköter om fastigheterna. Så var det inom Lantmännen också fram till 2009 då Lantmännen Fastigheter AB grundades. Utöver underhåll och reparationer av fastigheter såg vi en affärsmöjlighet i att hyra ut lokalerna till en extern part i stället för att avyttra fastigheterna, berättar Joachim Haas, vd för Lantmännen Fastigheter sedan sex år tillbaka.

LANTMÄNNEN FASTIGHETERS huvudsakliga uppdrag är att hjälpa koncernens verksamheter att hitta rätt fastigheter, till rätt kostnad. Den andra biten

handlar om förvaltning, utveckling av fastigheter och uthyrning till externa hyresgäster.

– Precis som alla bolag inom Lantmännen är vårt uppdrag att bidra till lönsamheten på våra medlemmars gårdar. Genom att bilda ett bolag inom koncernen utvecklades vi från en serviceorganisation till ett fastighetsbolag, säger Joachim Haas.

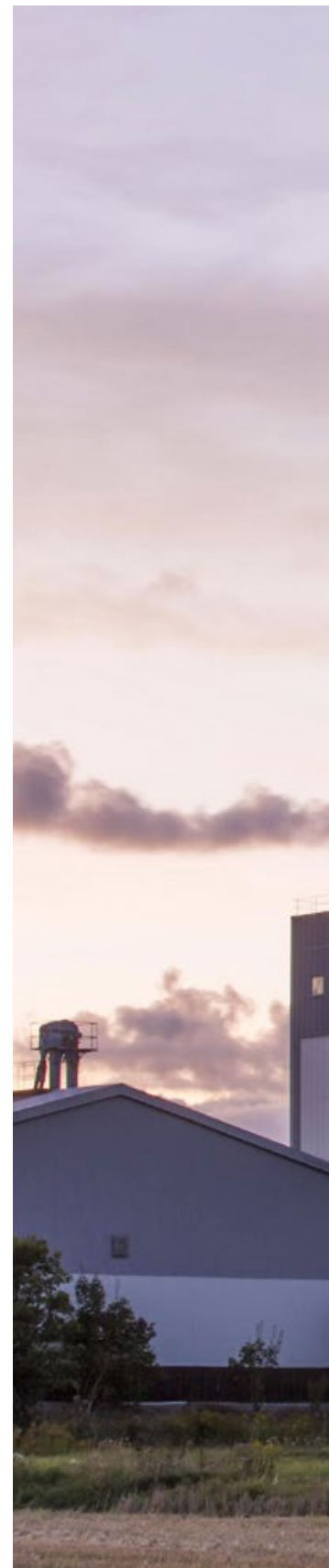
ATT DRIVA ETT fastighetsbolag handlar om förvaltning, underhåll och att säkra hyresintäkter. Men också om att ha koll på omvärlden och prata med olika intressenter som kommunpolitiker, byggbolag och verksamheter i området.

– Vi har väldigt många, och ofta tidsmässigt långa, diskussioner med olika intressenter i samband med förändringar vid våra anläggningar där utvecklingen av närområdet kan ställa nya krav på vår verksamhet, förklarar Joachim och fortsätter:

– Att samla information och göra riskanalyser hjälper oss i dialogerna med alla intressenter och underlättar vårt arbete. Förhandlingar och avtalsdiskussioner tar tid eftersom det ofta är komplext. Ta våra spannmålsanläggningar som är →

Joachim Haas.

Lantmännen Fastigheters huvudsakliga uppdrag är att hitta rätt fastigheter till koncernens verksamheter – till rätt kostnad.

Att driva ett fastighetsbolag handlar inte bara om att förvalta, underhålla och säkra intäkter. En viktig del är också att föra dialog med intressenter som kommunpolitiker, byggbolag och verksamheter i området.

belägna vid hamnar som exempel, där äger ofta hamnbolaget marken närmast vattnet. Då behövs ett avtal för att få använda kajen och ytterligare ett för att få lasta ut.

Ett av Fastigheters viktiga uppdrag är att vara uppdaterade på detaljplaner för att i ett tidigt skede vara delaktiga i diskussionerna med hänsyn till Lantmännens verksamhet i området – verksamheter som många gånger både dammar och innebär tunga transporter.

– Det är viktigt för oss att vara med och bevaka detta så utvecklingen i vårt närområde inte påverkar vår verksamhet och produktion. Det är en stor anledning till att vi behöver ett professionellt team kring fastigheterna. Vi ska skapa förutsättningar och ser oss som möjliggörare för lantbrukarna och Lantmännens olika verksamheter, säger Joachim.

ETT ANNAT VIKTIGT fokusområde är utvecklingen av mark där Lantmännen tidigare har haft produktionsanläggningar. Ta Örebro som exempel, där man på en industrifastighet tagit fram en detaljplan där det kommer att byggas

bostäder, en skola samt ett mindre centrum.

– Det är precis som inom lantbruket, ju mer du förädlar dina produkter, desto mer kan du ta betalt. Det är samma med fastigheter. Säljer du råmark får du en krona. Har du tagit fram en detaljplan får du två kronor och bygger du hela projekt får du ännu mer.

En annan typ av utveckling är Lanthem som samägs med Hemsö med inriktning mot samhällsfastigheter, primärt vårdhem, trygghetsboenden och skolor.

– Lantmännen har väldigt många bra lägen i små städer som vi kan utveckla för den här typen av verksamheter. Fördelen med samhällsfastigheter är att det oftast är kommunala hyresgäster med långa avtal på 15–25 år vilket bidrar till en finansiell stabilitet över tid, förklarar Joachim.

ETT LED I UTVECKLINGEN är även att genomföra förvärv för att bland annat ha tillgång till ändamålsenliga lokaler, eller i syfte att säkerställa intressen för den framtida utvecklingen.

Vi hör på nyheterna att fastighets-

marknaden är skakig, hur påverkar det Lantmännen Fastigheter?

– Vi ser det som en möjlighet att identifiera och genomföra förvärv. Det skulle då handla om kompletteringsförvärv där vi redan äger fastigheter eller rent kommersiella förvärv med god avkastningspotential.

Lantmännen ligger långt fram i miljö- och hållbarhetsfrågor där Fastigheter har en egen agenda för att bidra till koncernens mål. Det handlar om materialanvändning och energibesparing där de redan gjort stora investeringar i solcellsanläggningar. Målet är att under 2023 installera totalt 500–700 kW solceller och under 2024–2026 ska ytterligare sex till åtta anläggningar, samtliga belägna på tak, installeras per år.

I år firar Joachim tio år på Lantmännen och får han välja blir han kvar länge.

– Som medarbetare på Lantmännen är man del i en koncern under ständig utveckling, som dedikerat arbetar för en hållbar framtid – och för att främja det svenska lantbruket. Att vara med och bidra till allt, ja den känslan för jobbet är svårslagen, avslutar Joachim. ●

Foder som gör skillnad

Redan 2015 lanserade Lantmännen ett nytt fodersortiment till svenska mjölk- och köttproducenter med fokus på produktion, hälsa, lönsamhet och klimat. Nu är det dags för ytterligare ett steg mot ännu smartare foder.

Lantmännen har högt ställda klimatmål och alla verksamheter behöver justeras för att ha så låg miljöpåverkan som möjligt. Det vet Kajsa Öhman, produktchef, och Cecilia Lindahl, produktutvecklare på Nötför som nu lanserar ett klimatsmart foder.

– Vi har redan ett smart foder, nu blir det ännu smartare, säger Kajsa.

Kajsa och Cecilia brinner för att utveckla foder som gör skillnad för våra svenska mjölk- och köttproducenter. Under hela 2000-talet har de arbetat med att minska klimatbelastningen och 2015 lanserades det första smarta fodret.

Men, på vilket sätt är fodret smartare?

– Genom att optimera recepten kan vi sänka råproteinhalten och ersätta protein med enskilda aminosyror. På så sätt kan vi få ned kvävebelastningen

från djuren, förklarar Kajsa.

Alltså, proteinet innehåller kväve. Allt kväve som stoppas in i en ko utnyttjas inte, en del går ut i urin och träck. Ju mer det går att sänka proteinhalten, eller ju effektivare kon kan ta till sig proteinet, desto mindre går ut i gödsel och urin.

– Det handlar om att få maximal effekt av proteinet, och minska på det som går rakt igenom, säger Cecilia.

FRAMTIDSGÅRDEN VIKEN, Lantmännens egen försöksstation med drygt 400 mjölkkor, är en viktig pusselbit i utvecklandet av nya foder och foderkoncept. Både fältstudier hos kunder och större försök under våren har genomförts för att se hur olika sammansättningar på foder utnyttjas mest effektivt. De har studerat vilka näringsparametrar de ska tillsätta och i vilka nivåer och vilka mängder.

Vilka näringsämnen har störst effekt och vad är det mest optimala för att näringsförsörja en högavkastande ko?

– Målet är att vi ska sänka klimatpåverkan utan att förändra mjölkproduktionen eller påverka djurhälsan. Får vi sedan

positiva effekter i form av mer mjölk är det en bonus. Det var precis vad som hände i både fältstudien och på Framtidsgården Viken, säger Cecilia.

KAJSA FÖRKLARAR ATT det smarta fodret har resulterat i mellan 5–20 procent minskad klimatpåverkan, med samma höga kvalitet och produktivitet. Andra positiva effekter är att det minskar behovet av soja, vilket innebär dels minskade transporter, dels att Lantmännen kan bli mer självförsörjande. En annan effekt är att biprodukter som restprodukter från etanolframställning, kan utnyttjas på ett bättre sätt.

Lantmännen är först i Sverige med det smarta fodret för nöt, och samma utveckling sker även inom fjäderfä och gris.

– Kan vi bidra med ett foder som ger mer lönsamma och klimatsmarta kor så är det positivt både för Lantmännen, för våra kunder och för allas framtid. 🟢

Kajsa Öhman (th), produktchef och Cecilia Lindahl, produktutvecklare för Nötför, har länge haft ett nära samarbete för att utveckla smarta foder.

SMARTA FODER

- Innehåller lägre råprotein.
- Optimerad på aminosyror.
- Minskar sårbarhet för tillgång på importerade proteinråvaror.
- Gör det möjligt att utnyttja biprodukter i högre grad.
- Minskad klimatpåverkan med 5–20 procent.
- Samma höga kvalitet och produktivitet.
- Lanserades 1 september.

Med den dyraste odlingssäsongen på länge och ett vår- och sommarväder som kan beskrivas som minst sagt växlande, väcker **årets skörd oro för många lantbrukare**. Både volymer och kvalitet på spannmålen har påverkats.

Årets skörd

– ett ekonomiskt avbräck

Först var det torkan under april, maj och juni som ställde till det. I juli kom det efterlängttade regnet. Men det öste ner och bara fortsatte, speciellt i sydvästra Sverige där regnrekord för juli slogs på flera platser.

– Årets skörd ett stort ekonomiskt avbräck. På kort sikt kan det innebära likviditetsproblem för lantbrukare och på längre sikt är det ett hårt slag som kommer kräva flera goda år för många att komma i balans igen. Årets odlingssäsong är den dyraste i mannaminne samtidigt som skörden blivit lägre än normalt och dessutom kostsam och besvärlig att bärga, säger Per Gerhardsson, inköpschef för spannmål hos Lantmännen.

REGNET HAR GJORT att skörden tagit längre tid och ledde till en senare skördestart. Dessutom förskjuts möjligheterna att så höstraps och höstvetete under hösten, vilket i sin tur ökar risken att också skörden nästa år minskar. Förutom att den blöta skörden leder till högre kostnader, som mer diesel för att tröska och högre torkningskostnader, är den våta spannmålen svårare att hantera i anläggningarna där den stoppar upp i intag och sänker kapaciteten.

Jordbruksverkets skördeprognos baserad på väderdata i mitten av augusti var på 4,9 miljoner ton, en förbättring mot Lantmännens prognos från början av juli på 4,6 miljoner ton. Men Foder & Spannmåls prognos från 15 september visar på en nedgång till 4,3 miljoner ton.

Foder & Spannmål skriver i sin prognos: "Sett till riket som helhet är ungefär 70 procent tröskat. Regionalt är i syd drygt 95 procent tröskat, i öst och väst 70 procent och i Mälardalen något mindre. I norra Svealand och Norrland är man fortfarande i början och på många ställen har man fortfarande problem med bärigheten".

REGNET HAR I HÖG grad också påverkat och försämrat kvaliteten på spannmålen, såväl för kvarnvete och malkorn som för havre och annan spannmål.

När det gäller kvarnvete säger Lantmännens spannmålschef Mikael Jeppsson:

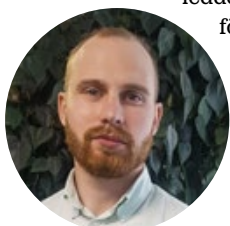
– Regnet påverkar bakningsegen-skaperna och mycket stora delar av höstvetet klarar inte falltalsgränserna för kvarnvete. Vi bedömer idag att drygt hälften av det kvarnvete som kommit in i Sverige har klarat falltalsgränserna. Det innebär att nästan hälften klassas ner till fodervete eller går till etanol. Vi får även räkna med att merparten av det sista som kommer in inte heller kommer att klara falltalsgränserna.

Per Gerhardsson förklarar vidare:

– Även om totalvolymen finns tillgänglig innebär årets skörd att det inte är säkert att vi kommer ha tillgång till alla spannmålskvaliteter som används under ett år i Sverige. Efter årets utmanande skördeår är det fortsatt viktig att konsumenterna väljer svenska produkter i butik. 🌱

Mikael Jeppsson.

Per Gerhardsson.

SPANNMÅLS- SKÖRDEN I SIFFROR

HÖSTVETE
2635
tusen ton
(3 018/2 710)

VÅRKORN
752
tusen ton
(1 379/1 228)

HAVRE
431
tusen ton
(735/626)

BLANDSÄD
16
tusen ton
(46/38)

TOTALT
4362
tusen ton
(5 811/5 222)

RÅG
144
tusen ton
(129/155)

Siffror från Foder & Spannmåls prognos från 15 september.
Siffror inom parentes: 2022/genomsnitt under 5 år.

Effekten av bevattning inom jordbruk är enorm. Men att bygga en anläggning innebär en skyhög kostnad och kräver långsiktighet. **Familjen Olsson på Alvlösa** gård byggde sin första damm redan på tidigt 80-tal.

TEXT Maud Lindholm FOTO Emmi Roosling

SVERIGES TORRA HÖRN

– och en gård som
jobbar med vattnet

ALVLÖSA GÅRD LIGGER i en av Sveriges torraste trakter, intill alvaret på sydvästra Öland. Från gården sluttar marken i sakta mak ner mot Kalmarsund. Per Olsson står med ryggen mot fönstret i matrummet i sitt barndomshem.

– Min fru, Kristine, kommer från Småland, norr om Kalmar. Man blir ganska lugn i en skog, med alla träd runt omkring sig. Här ser man i stället vitt och brett, säger han och kastar en blick ut genom rutan. Jaha, nu kör (grannen) Daniel ner där borta.

Utanför fönstret breder en del av åkermarken på 450 hektar ut sig. Bröderna Per och Mats äger merparten av sin mark och arrenderar en del. Per bor i Alvlösa medan Mats bor på gården i Vickleby, knappt två mil bort. Per är släktens femte generation i hemgården.

– Olaus Persson var först. Sen följde Per Olsson, Emanuel, Gudmund och så Per igen. Alltså jag.

EN DEL AV jordarna kring gården är mycket torkkänsliga och farfar Emanuel gjorde därför som många andra i området på sin tid och födde upp hästar för försäljning. Flera av dem gick till armén. Men sonen var ointresserad av hästar och tänkte →

”Många här i trakten har vattnat av tradition, men just att dämman upp vatten var vi bland de första att göra.”

annorlunda: Han ville odla. Redan på 1970-talet försökte Pers pappa därför få fatt i extra vatten. Bevattning har med andra ord varit avgörande för Alvlösa gårds framväxt till vad den är idag, med utöver grisar, dikor och spannmål även bönor och potatis. Odlingen av sockerbetor försvann med sockerbruket och odlingen av lök och frilandsgurka har satts på paus. Gurkorna för att de krävde stor arbetsinsats och löken efter några rundor med växtföljdssjukdomar. Den förändringen sörjer Per.

– Ja, för lök är en intressant odling där vatten i allra högsta grad påverkar både skörd och kvalitet.

ATT ÖKA SKÖRDEN är nog så viktigt. På Öland kan man varken räkna med regn eller använda sig av befintliga sjöar eller vattendrag. På Alvlösa började man med att köpa en pump, leja någon att gräva ett litet hål och sedan gick det att pumpa vatten fem-sex timmar innan de vackert fick vänta en vecka tills hålet var påfyllt igen.

– Pappa lärde sig genom att resonera med andra också. Bland annat diskuterade han olika möjligheter med Börje Thuresson på Länsstyrelsens lantbruksenhet.

De båda insåg att man kan jobba med vattnet, och inte mot det: Med gårdens lutning skulle det vara möjligt att ta vara på vinterns smältvatten i stället för att bara låta det rinna rakt ut i Kalmarsund. 1982 byggde han en första damm.

– Många här i trakten har vattnat av tradition, men just att dämman upp vatten var vi bland de första att göra.

En av få andra gårdar på

ön som tidigt anlade en damm är brödernas andra fastighet Vickelby.

NÄR GÅRDENS DAMM byggdes skars diken av och leddes om till dammen och dränering grävdes ner som mynnar ut i dammen. Samtidigt löper det vattenledningar till varje åker, med hydranter längs åkerkanterna. Bevattningsanläggningen har justerats och kompletterats till så sent som i somras då en solcellsanläggning sattes upp i anslutning till dammen i Vickelby. Visst underhåll av nergrävda rör eller trasiga hydranter sker dock löpande. Dammen har byggts ut vid två tillfällen, för att mängden vatten behövde ökas på. Nu rymmer den 120 000 kubik medan dammen på Vickelby rymmer 170 000 kubik.

– Varma dagar när vi alla vill bada ropar barnen ”dammen, dammen” – medan jag vill ner till sundet. Visst är vattnet i dammen både skönt och rent, men om man är där och badar blir det lätt att tankarna börjar kretsa kring bevattning.

En viktig lärdom är att man ska börja vattna tidigt. Höstgrödorna vattnas från i början av maj.

Potatisen vattnas med 6 gånger 20 mm, det vill säga 1 200 kubik per hektar. De vita bönorna kräver sitt, medan spannmål vattnas tills det antingen kommer regn eller tills en dämpning krävs för

att vattnet behövs till övrig odling. En extra utmaning hos Per och Mats är att deras marker omfattar i princip alla jordmånar.

– Jag vet precis hur mycket vatten vi har och hur mycket som behövs. Och med vårt klimat finns ingen risk för övervattning. Vi skulle kunna vattna dubbelt så mycket men vi kör aldrig så att dammarna blir tomma, delvis för att vi har →

AVGÖRANDE FAKTORER FÖR ATT LYCKAS ENLIGT PER:

1.

Var öppen för nya idéer.

2.

Ta lagom stora risker.

3.

Ta vara på dina förutsättningar och gör det bästa av dem.

Idag kräver bevattningsanläggningen bara en del underhållsarbete och bröderna kan fokusera på övriga investeringar och sysslor.

GRODDEN 3.2023

Gårdarnas två dammar rymmer totalt 290 000 kubik vatten. Och några kräftor.

Alvlösa är en släktgård och Per är den femte generationen som bor där.

kräftor i dammen. Och vi vattnar bara på natten, för att minska avdunstningen.

Fem bevattningsmaskiner med slangar som är 400 till 600 meter långa rullas ut. En av maskinerna har en 50 meter bred bom med munstycken, övriga är kanoner. Vattenflödet genom maskinerna driver in slangarna i en hastighet som går att justera.

– Investeringen som gjordes på 1980-talet var

återbetald på ett par år. Jag skulle säga att den är betald många gånger om nu. Idag är de fasta kostnaderna för oss noll. Det är arbete, el och underhåll som kostar. Och bevattning är som sagt en förutsättning för vår verksamhet. Även de mest torkkänsliga jordarna kan ge bra lönsamhet med rätt grödor – och vatten.

BRÖDERNAS PAPPA INSÅG tidigt behovet av att ha olika ben att stå på och började med grisar. Den delen av gården har Per och Mats byggt ut.

– Vi har övertagit tanken att djur är mindre väderberoende, även om kostnaderna ju stiger om vi inte kan producera allt foder själva. Samtidigt har odlingen av spannmål blivit roligare i och med att vi behöver den till djuren. Det har blivit mer av ett kretsloppstänk.

Per och Mats har 130 dikor och producerar årligen 16 500 slaktgrisar. Gårdens grisproduktion står för 75 procent av omsättningen och de känner ett stort ansvar för den delen av företaget, i första hand gentemot djuren men även myndigheter.

– Jag tycker det är roligt och trivs med mitt arbete! Men det kan förstås vara påfrestande när det är torrt och blir prat om extremtorka, som i våras, men som vi brukar säga: "hellre torrt så man kan skörda än 100 mm regn inför skörd". Skyfall går ju inte att påverka – det går inte att stoppa regnet. Jag lider verkligen med de som drabbas av det.

VERKSAMHETEN DRIVS i ett aktiebolag med tre heltidsanställda plus ett par extra händer vid skörd. Pers fru Kristine har däremot en anställning på fastlandet. På Kalmar Vatten.

– Ibland känns det som att vi jobbar i samma bransch, säger han och ler. I och med att det handlar om vatten. ●

Kunskap samlas ihop av Lantmännen

ETT NYTT PROJEKT på temat bevattning och dränering har startats av Lantmännens avdelning för hållbar utveckling. Trainée Jakob Nygårds har i uppdrag att ta fram en nulägesanalys kring ämnet.

– Det gäller att göra saker i rätt ordning. Det finns kunskap dels inom Lantmännen, dels forskning att tillgå och flera olika spelare

arbetar med frågan. SMHI och Jordbruksverket har publicerat klimatscenarion. Mitt uppdrag är att sammanställa den fakta som finns.

Att sammanfatta den komplexa bilden är ett första steg för att veta vad Lantmännen behöver rusta för och kunna hantera framåt. Jakob Nygårds kommer även att dra slutsatser och föreslå ett nästa steg.

– Investeringar inom bevattning och dränering kommer att krävas i svenskt lantbruk och frågan är vilken roll Lantmännen ska ha i det. I mån av tid kommer jag se över vad andra organisationer gör och hur vi skulle kunna samarbeta. Det här är ju en branschfråga.

Jakob Nygårds.

**”Även de mest torkkänsliga
jordarna kan ge bra lönsamhet
med rätt grödor – och vatten.”**

Både Alvlösa och Vickleby
överblickar Kalmarsund.
Men som Per konstaterar:
”Det går inte att leva på
utsikten”.

STRATEGI

”Marknaden är något mer förutsägbar”

En omvärld med krig och klimatförändringar innebär stora utmaningar. Samtidigt har intresset för Lantmännens verksamhet sällan varit så stort. Grodden pratar med strategichef **Patrik Myrelid** om vad som ligger i korten framåt.

AV Peter Hammarbäck

Sommaren 2023 svängde snabbt från torka till väta. Två väderytterligheter på samma säsong, och det är tyvärr signifikant för läget vi befinner oss i, menar Patrik Myrelid, strategichef på Lantmännen. I Lantmännens årliga uppdatering av strategin presenteras vad organisationen kommer driva framåt, men också en analys av situationen vi är i. De externa chockerna har avlöst varandra senaste åren: torkan 2018,

pandemin, kriget i Ukraina och nu inflationen.

– Den värld vi lever i är ... med strategitermer säger vi att det är en förhållandevis dramatisk förändring. Det är nu helt uppenbart att vi upplever förändringar i klimatet och vi måste hitta rätt sätt att anpassa oss till de förändringarna. Hela vår verksamhet bygger på fotosyntesen och är så klart exponerad mot väderbetingelserna.

LANTMÄNNEN DRIVER DELS ett arbete för klimatomställning som förenklat framför allt går ut på att fasa ut fossila bränslen och samtidigt öka skördarna. Samtidigt fokuserar man nu mer även på klimatanpassning: det vill säga att hitta sätt att driva fungerande verksamheter trots klimatförändringar:

– Inom klimatanpassningen håller vi på att utveckla ett antal frågeställningar: det handlar

”Hela vår verksamhet bygger på fotosyntesen och är så klart exponerad mot väderbetingelserna”.

dels om bättre och mer dränering och bevattning, ett område som länge varit underinvesterat. Dels om växtförädling: att få fram grödor som klarar ett varmare klimat. Därtill handlar anpassningen också om riskhantering, att se till att Lantmännens portfölj är diversifierad i alla led, från odling till förädling, för att hantera olika skördekvantiteter.

UNDER GEOPOLITISK ORO kan mycket sorteras in: befolkningstillväxt, makroekonomi och globala handelsströmmar. Mest uppenbart senaste åren är ändå hur Rysslands krig mot Ukraina påverkat den globala råvarumarknaden. Kriget fortgår som bekant men råvarumarknaden har lugnat sig lite efter den initiala chocken.

– Marknaden förefaller se annan förutsägbarhet nu jämfört med våren 2022, säger Patrik Myrelid.

SAMTIDIGT ÄR RYSSLAND världens största exportör av mineralgödsel. Lantmännen driver på svenska politiker för att få till stånd en inhemsk produktion av mineralgödsel, där framför allt tillgång på förnyelsebar el är en trång sektor. Det är en av tio punkter som

Lantmännen lagt fram som inspel till det som ska bli regeringens Livsmedelsstrategi 2.0, där ett övergripande mål är att uppnå handelsnetto noll (import och export är lika stora). Förutom produktion av växtnäring finns här till exempel arbete för en förstärkt lönsamhet och konkurrenskraft för lantbruket, bättre kapitalförsörjning till unga och växande lantbruksföretag, ökad produktion och användning av inhemska biodrivmedel och en förstärkt försörjningsberedskap genom strategisk lagring av centrala insatsvaror.

– Att lagra mat till hela befolkningen skulle bli

omotiverat dyrt men vi vill att politiken ser till att lantbruket kan hållas i gång även om krisen eller kriget kommer. Kossan fortsätter att ge mjölk varje dag om den får foder, spannmålen skördas en gång om året om lantbruksföretagen ges möjlighet att så, gödsla och skörda. Därför måste vi lagra drivmedel, mineralgödsel, utsäde och spannmål så att lantbrukare kan fortsätta sina livsviktiga jobb även i kristid, säger Patrik Myrelid.

ÄVEN OM DEN geopolitiska oron innebär utmaningar finns här också möjligheter, menar Lantmännens strategichef. Allmänhetens och samhällets

fokus på livsmedelsförsörjning, priser och ursprung har sällan varit så stort som det är idag.

– Människor har förstått att bra mat från jord till bord inte händer av sig själv, och att det måste finnas förutsättningar för de människor som producerar livsmedel.

”Det har blivit betydligt viktigare att sitta med eget kapital, att inte bara vara lånefinansierad”.

ETT OROSMOLN för många lantbrukare och för Lantmännen är hur inflationen drivit upp räntorna. Situationen är svåröverblickbar med nya signaler nästan dagligen från

världens centralbanker och konjunkturinstitut, men många tror att vi just nu är i epicentrum av ränteläget.

– Det har blivit betydligt viktigare att sitta med eget kapital, att inte bara vara lånefinansierad. Det påverkar oss som industriaktör och som lantbruksföretag, säger Patrik Myrelid.

För Lantmännen och medlemmarna kan man kanske konstatera att samtiden är utmanande, men spännande. Möjligheterna är goda i en omvärld som uppskattar sin livsmedelsproduktion mer än på länge. ●

Landet runt

Grodden gör nedslag i några av Lantmännens 20 distrikt.

NORRLAND

Traktorträff

Distriktsstyrelsen i Västernorrland bjöd in till träff på Brattås traktormuseum utanför Stöde. Där fick ett sextiotal medlemmar titta på traktorer från tidigt 1920-tal till nutida modeller. Scan bjöd på god mat och kvällen avslutades med uppskattad trubadur.

UPPLAND

Invigning Valtra Center

Valtra Center invigdes i Uppsala den 29 september med Lantmännen Maskins nytilträdde vd Peter Annas som klippte bandet. Smart Tour-lastbilen var på plats med utrustning från Valtra Unlimited. Mat och dryck serverades till förväntansfulla besökare.

HALLAND

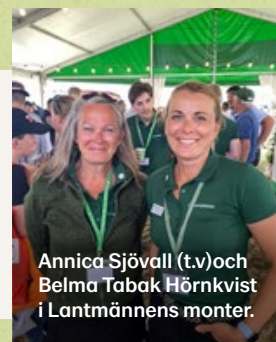
Lantmännen Maskin Skogsexpo

I september deltog Lantmännen Maskin på Skogsexpo i Ågård-Gunnarp, Ätran, dit 600 besökare kom och i Kinn, som lockade runt tusen besökare.

SKÅNE

Borgeby fältdagar

Borgeby Fältdagar 2023 samlade inte mindre än 438 utställare och 20 100 besökare! Årets tema var Energi och Ekonomi. Lantmännens monter var som vanligt välbesökt.

Annica Sjövall (t.v.) och Belma Tabak Hörnkvis i Lantmännens monter.

GÄVLEBORG

Sommarträff Skrämså gård

Trots ovädret Hans och över-svämningar så blev sommar-träffen på Skrämså gård utanför Bergsjö välbesökt. 200 personer varav ett 40-tal barn var på plats. Efter mat och dryck från Scan och Arla blev det gårdsvisning och lotteri för de yngre.

JÖNKÖPING

Elmia Park

Efter tre års uppehåll kunde Elmia park välkomna inte mindre än 5 669 besökare från branschen. Lantmännen Maskin var självklart på plats och visade upp traktorer från Fendt och Valtra samt Norcar minilastare, bland annat årets nyhet, den eldrivna Norcar a60E1. Besökare fick möjlighet att provköra maskiner i Lantmännen Maskins demoyta.

Hej
tjänsteman!

Karolina Valdemarsson:

”Just nu är pris
det viktigaste
för många
konsumenter”

KAROLINA VALDEMARSSON är chef för Lantmännen Cerealia Sverige och ansvarar för produktionen på de sex orter där Cerealia har anläggningar. Hon ser de senaste årens diskussion om matpriser och matproduktion som en chans att lyfta Lantmännens kärnvärden: ansvar från jord till bord.

Vilket är ditt främsta uppdrag som chef för Lantmännen Cerealia Sverige?

– Ledarskap, att det finns riktning, energi, förmåga och motivation i organisationen att driva verksamheten framåt. Att vi skapar förutsättningar att förädla livsmedel på ett hållbart, säkert och hälsosamt sätt. På livsmedelsmarknaden är marginalerna är små, så det är viktigt att vi hela tiden balanserar utbud och efterfrågan för att ge ett stabilt ökande resultat tillbaka till våra ägare.

Hur hamnade du på Lantmännen?

– Jag jobbade i 15 år i internationella bolag inom konsumentvaror och livsmedelsindustrin, men ville till en svensk koncern. Jag gillar att Lantmännen drivs med det uttalade syftet att vara till nytta för Sverige, och jag ville jobba med hela värdekedjan.

Du jobbar bokstavligen från ax till limpa?

– Ja, verkligen. Spannmål är vårt största inköp och en väldigt viktig råvara för oss.

Hur ser en vanlig dag ut på jobbet?

– Det varierar. Jag kan sitta i ledningsgruppsmöte en dag, och en annan i olika möten i olika frågor om allt från inköp och varumärkesfrågor till organisationsfrågor. En dag besöker jag våra anläggningar, en annan hinner jag tänka igenom viktiga frågor eller läsa in mig på ett ämne inför ett beslut.

KAROLINA VALDEMARSSON

Gör: Chef på Lantmännen Cerealia Sverige

Bor: Sollentuna

Gör på fritiden: Är fotbollstränare för sonens fotbollslag i Sollentuna FK. Reser, läser, lagar mat och spelar piano.

Det har pratats mycket om spannmålspriser under det senaste året – hur märker du det i ditt jobb?

– Först vill jag understryka hur tragiskt kriget i Ukraina är. Cerealia har verksamhet i landet så vi har varit nära krishanteringen. Sedan, ur ett svenskt perspektiv, så började det redan under pandemin pratas om Sveriges förmåga att försörja den egna befolkningen i händelse av kris. Det är positivt att människor förstår att mat inte hamnar på bordet automatiskt – att det krävs bra förutsättningar för de som odlar och förädlar den.

... men de högre matpriserna då?

– Pressen på priser på insatsvaror började redan under hösten 2021. Vi producenter behövde justera priserna för att säkra att vi kunde ha en vår kostnadstäckning för de ökade råvarupriserna.

Lantmännen tar ansvar från jord till bord. Vad betyder det?

– Dels: En råvara som går att odla på ett bra sätt i Sverige använder vi för att förädla till livsmedel så att människor får mat. Mot våra ägare betyder ansvar att vi ska ge en så bra återbäring som möjligt. Sedan att vi tar ansvar för att vi producerar bra, näringsrik mat. Hållbarhetsaspekten är givetvis en stor del i detta, att vi verkligen verkar för lantbrukets omställning.

Vilken är den största utmaningen?

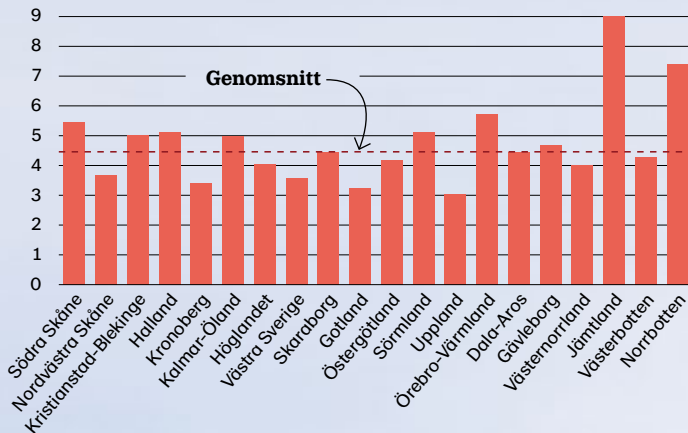
– Det nya är ju hållbarhetsresan, hur vi håller ihop den med en god lönsamhet. ●

Medlemmar i siffror

Yngre medlemmar omsätter mer med Lantmännen än äldre, och den största andelen kvinnliga lantbrukare finns i Jämtland.

Kvinnliga medlemmar

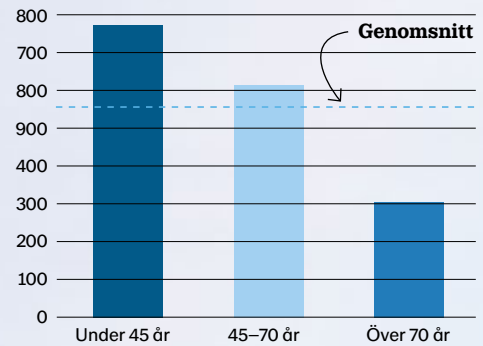
Procent kvinnliga medlemmar över distrikten

Jämtland har flest kvinnor med 9 % av medlemmarna, Uppland lägst med 3 %. Vidare utmärker sig Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten vad gäller unga kvinnor. I ålderskategorin 0-45 år drygt 16 % av medlemmarna i dessa distrikt kvinnor.

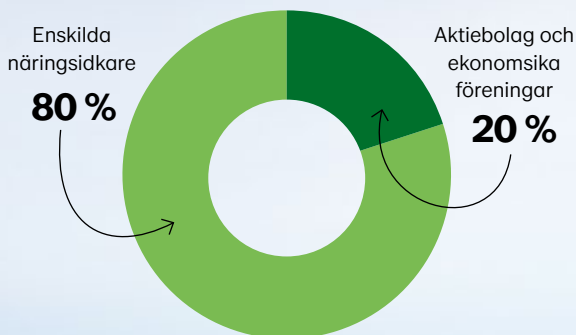
Omsättning över ålder

Årlig snittomsättning med Lantmännen (tkr), fördelat över åldersgrupper

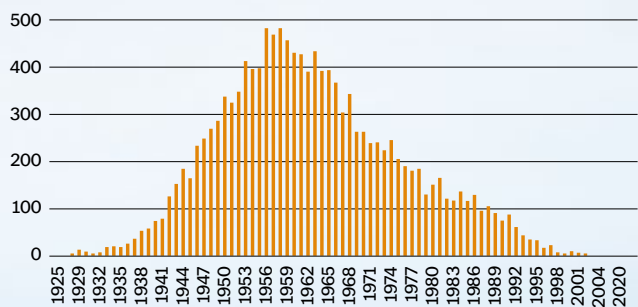
Yngre medlemmar omsätter mer med Lantmännen. Det kan bero på att de äldre sprider sin konsumtion över fler företag. Men även på den strukturomvandling som sker inom det svenska lantbruket, där gårdarna växer sig allt större över tid.

Bolagsform

De flesta Lantmän bedriver sina företag som enskilda firmor.

Företagare per födelseår

Den äldsta Lantmannen är född 1925, och de yngsta 2004. De flesta är födda 1956 - 1958, den genomsnittliga Lantmannen är 60 år gammal.

Fem svarar

Per Johansson

Skrämsta Gård, Bergsjö, mjölkproduktion

– Normalt brukar vi vara klara med tredjaskörden nu, men i år har vi bara lyckats få av lite på den andra och kvaliteten är dålig. Vi kommer att få köpa in protein att komplettera med och det blir dyrt. Spannmålen är inte heller mogen och frågan är om det kommer att finnas att köpa.

Det är problem i hela norra Europa, och Ukraina kan inte leverera. Vi hoppas att spannmålen i alla fall kan fungera som foderspannmål.

Lena Olsson

Ryrs gård, Ljungskile, mjölkproduktion

– Vädret i år har framför allt påverkat grödorna. På spannmålen är det dålig bestockning, men axen ser faktiskt välmatade ut. Problemet nu är att vi inte kommer ut och kan skörda eftersom det är för lerigt. Till och med vallarna bleknar och växer inte nu. Släpper det snart kommer det att gå åt rätt håll. Då gäller det att få in vallen så att det täcker vinterns behov. När det gäller grödorna hade vi ett bra år i fjol som vi fortfarande kan leva på.

Hur har ditt lantbruk påverkats av sommarens växlande väder?

FRÅGAN STÄLLDES I SLUTET AV AUGUSTI 2023

Axel Willman

Gärahovs Gård, Vaggeryd, mjölkproduktion

– Torkan drabbade växtodlingen ganska hårt. Både vall och spannmål var eftersatt. Sedan blev det i stället väldigt blött. Andra skörden blev bra, men det har varit svårt att skörda på grund av vätan. Nu har det gått från grovfoderbrist till att det finns gott om grovfoder. Sedan återstår det att se i analysen vad vi har fått för kvalitet. Tredjaskörden och majsens ser positiv ut, men jag kommer att få köpa in mycket spannmål.

Johan Eklund

Johan Eklund, Örebro, spannmålsproduktion

– Det har varit extremt åt båda håll – först torka och sedan blött. Det har varit väldigt frustrerande att inte kunna skörda. Grödorna var mogna, men vi fick nästan 200 millimeter regn i augusti så det bar inte för maskinerna. Vi har också ett väldigt högt kostnadsläge med oss in i den här odlingssäsongen. 2018 var också ett problemår, men då utan inflation och bara halva kostnaden jämfört med i dag. Fallhöjden nu är mycket högre.

Gunilla Johnsson

Ebbarps gård, Svängsta, ungnötsuppfödning

– Majsens är inte superstor, men jämn. Förstaskörden av vallen blev inte så bra på grund av torkan. Andraskörden blev desto bättre och tredjaskörden ser jättebra ut. Vi har inte fått de där katastrofmängderna regn, så vi har fortfarande bärighet. Fjädaskörd tror vi blir bra också, så vi är relativt lugna. Vi köper in all halm och där har vi fått tag i en del. När och i vilken kvalitet resten bärgas vet vi inte i nuläget.

PER PETERSSON

”Vi bygger på vårt gemensamma värde”

En gång i mitt liv har jag känt riktig avund. Det var i Kina för ett antal år sedan, under en gruppresa med bland annat en man som satt i Lantmännens styrelse. Den här dagen vaknade vi i Beijing och gick till hotellrestaurangen för att äta frukost – när mannen från Lantmännen spärrade upp ögonen och utbrast: ”Det här är ju wienerbröd från oss!” Han plockade upp ett av bröden, synade det och med bakverket i handen begav han sig ut i köket. Och mycket riktigt, wienerbrödet kom från Unibake.

Då blev jag avundsjuk: Han satt där och tjänade pengar på vår frukost!

Klart att jag ville vara en del av detta.

Men det började tidigare än så. Jag är uppvuxen i den kooperativa andan, med en far som var föreningsmänniska. Han hade sett företag sko sig på enskilda lantbrukare och sökte trygga partner att göra affärer med. Han hade insett fördelarna i gemensamt ägandeskap och delad vinst. Själv ser jag även vinsten i att dela på investeringskostnader. Men medan min trakt är rik på lojalitet gentemot varandra, har vi velat stå på egna ben i förhållande till utomsocknes. Därför hade vi en egen förening fram till 2016, som tog på sig att bygga en foderfabrik. Fabriken hann knappt stå klar innan vi insåg att affären inte skulle hålla. Då klev Lantmännen in och distriktet Kalmar-Öland föddes.

Vi är idag Lantmännens yngsta distrikt, som närmar sig tioårsåldern med stormsteg. Det känns extra bra för en stolt medlem som jag, inte minst med tanke på att allt började med en felinvestering. Om än en utmärkt sådan.

Idag är de flesta lantbrukare i området inte bara medlemmar, utan aktiva medlemmar. Vi har tre enheter med verkstäder och sälj och Kalmar-Öland har hittat rätt i organisationen. Nu gäller det att vi håller ihop gentemot våra konkurrenter. Annars riskerar vi att tappa ett ben.

”Han satt där och tjänade pengar på vår frukost! Klart att jag ville vara en del av detta.”

Idag ser vi alltmer av konceptodling, där ett maskinsystem är sammankopplat med odlingen. Och utvecklingen på området går fort. Ett närmare samarbete mellan Lantmännen Maskin och Lantmännen Lantbruk skulle skapa en mer attraktiv medlemsnytta och ge en högre servicegrad. Det ansåg jag redan när vi bildade di-

striktet och sedan dess har argumenten fyllts på. Jag som distriktsordförande vill styra Kalmar-Öland – som rymmer Sveriges mjölkötataste område och har ungefär 64 000 nötkreatur bara på Öland – i den riktningen. Samtidigt ska vi minnas att vi bygger på vårt gemensamma värde när vi handlar inom Lantmännen, och att Lantmännens många olika portföljer stöttar varandra i tider av turbulens. Det gynnar oss alla att vi har bagerier på andra sidan jordklotet. ●

Per Petersson, distriktsordförande Kalmar-Öland

Kryss

					↓		FIN LINNING MED KRÄS	SPELAS PÅ BANA	TUNGA VID VATTEN	SMULA	↓
					↓						
					↓						
					↓					DET ÄR SEGT ATT JOBBA MED	
					↓				BUSKE MED SEGT VIRKE		
					↓				TRÄNA		
					↓						
					↓						SÄTTA IGÅNG
KALLAS PER-OLA	ÄR ENA EDDAN	DEN SPELAR PÅ PLAN	VILAR PÅ AXLARNA	DE DRAS RUNT	↓		BESIKTNING KÄNSLOSAM MUSIKGENRE	ORD ÖVER BORD GÅR INTE ALLT		SOCKRA GREN AV MATEMATIKEN	
STRÅLSKYDDET				VÄSNAS	↓					BESTÄMMER RÖD FÄRG	BÖJLIG TRÄRIBBA
					↓				SPEED KAN GÖMD UPPTÄCKT		
KVINNAN			HUGGDON HAMNA PÅ GLID		↓			FÄRSKA ANGER NÄR		STÄR FÖR 2 ISKALL VIND	
					↓		GRUSET FINNS I KYRKA & LADUGÅRD				JUAN-TITEL
DRIVIT FRAM PÅ SKIDORNA				GES EDITION	↓				GJORDE MISSNÖJD		
KAN MYGGORNA		ÄR SNART NYSS			↓		VILD-ÅSNA			TAR TAG	
VULKAN-TOPP					↓			TAGA	AMFI-TEATER		

© Tankesport ILLUSTRATION: REBECCA HÄGGBLUM

Tio vinnare får en keps!

Prova att lösa Groddens eget korsord! Det går att lösa och svara både i pappersform och digitalt. Mejla det lösta korsordet till grodden@lantmannen.se eller posta till Lantmännens medlemsavdelning, Box 30 192, SE-104 25 Stockholm. Skriv **Korsord nr 3/23** i ämnesraden eller på kuvertet. Senast den **30 november** vill vi ha ditt svar. Kepsar går till de tio först öppnade och rätta svaren!

VINNARE NR 2/23: Kent Johansson i Årsunda, Magnus Johansson i Norrhult, Ann-Marie G Lustig i Kvånum, Björn Bertilsson i Hästveda, Ann-Christine Arvidsson i Klippan, Kerstin Larsson i Tranås, Stefan Lundberg i Matfors, Mattias Johansson i Stockholm, Jan-Olof Petersson i Nässjö, Astrid Rydberg i Ydre.

Förnamn: _____

Efternamn: _____

Gatuadress: _____

Postnummer: _____

Postort: _____

Vi i Lantmännen

HÅLLER DIG UPPDATERAD OM DITT MEDLEMSSKAP I LANTMÄNNEN

På gång

20 oktober

Sundsvall

Höstvisning av Lantmännen Maskins anläggning i Sundsvall. Vi visar upp nyheter från Fendt och Valtra.

19 oktober

Kristianstad

Norcar Demo Tour för södra delen av Sverige drar i gång. Välkommen till Kristianstad där man kan titta på och testa Norcars minilastare i praktiskt arbete.

24 oktober

Uppsala

Jordbruksekonomisk konferens på SLU Uppsala. Arrangör är Kunskapsnav inom företagsledning och entreprenörskap.

25 oktober

Uppsala

Mjolkveckan - möjligheter och utmaningar för svensk mjölkproduktion. SLU Uppsala. Diskussioner om utvecklingsvägar och hur forskningen kan bidra till utvecklingen. Fysisk och digital konferens.

28 november

Jönköping

Grisföretagardagen på Elmia. Lantmännen presenterar sitt nya sortiment för smågrisar och tillväxtgrisar. Våra säljare är på plats!

November

Online

Foderlyftet. Tre digitala träffar på olika teman inom produktion, lönsamhet, tillväxt och hälsa.

HÄNDER I DISTRIKTEN

Engagemang - hög prioritet för nya ordföranden

Fyra nya distriktsordföranden på plats.

Grodden ville veta hur Olle Karlsson, Arvid Lindgren, Fredrik Persson och Gustav Isaksson ser på sina nya uppdrag i ett turbulent 2023.

”Jag vill se mer engagemang”

Olle Karlsson, Norrbotten, mjölkproduktion

Vilka frågor har varit de viktigaste i ditt distrikt under våren?

– Gödning- och foderprisernas växling. Många har avvaktat och hoppats att det ska gå ned. En annan viktig fråga här uppe är att vi börjar bli så få bönder att det blir svårt för leverantörerna att hålla en bra service, det är väldigt långa avstånd för lantbrukarna i Tornedalen till Lantmännen i Luleå.

Vilken jordbruksfråga engagerar dig mest?

– Mitt störta intresse är växtodling, och en viktig fråga för framtiden är att få till en spannmålsmottagning i Norrbotten. Det kommer att finnas ett intresse att

sälja spannmål i här i framtiden, odlingsåren blir längre för varje år.

Har du någon särskild ambition som ordförande?

– Jag vill se mer engagemang både från oss i styrelsen och från medlemmarna, det har inte varit så hög aktivitet de senaste åren. Fler träffar och roligare möten kanske kan skapa mer engagemang.

Hur har sommaren varit för ditt lantbruk?

– Vi har varit förskonade från vädret de har haft söderut. Vi var lite oroliga för att vallen inte skulle växa som den skulle, men den har gett fina skördar.

”Vi behöver lyfta blicken från den egna gården”

Arvid Lindgren, Sörmland, spannmål, naturbete, häststall

Var det självklart att tacka ja?

– Ja, man får ännu mer insyn och tillgång till fler delar av Lantmännen och det tycker jag är väldigt spännande. Det är roligt att få vara mer engagerad.

Vad är så spännande med Lantmännen?

– Hela den kooperativa företagsformen är jättebra, och att vi bönder också är ägare av de viktiga industridelarna, det skapar något mer än just det jag håller på med, att få följa vart spannmålen tar vägen när den lämnar gården. Det finns också en stor kompetens inom Lantmännen.

Vilka har varit de viktigaste frågorna i ditt distrikt under våren?

– Priserna på insatsvaror och spannmål, priset är så avgörande i affären. Andra diskussioner vi har haft har varit kring klimatanpassade sorter. Tidigare har det pratats mycket om torkbeständiga sorter, men nu ska de även klara kvalitet vid extremregn.

Vilken fråga engagerar dig mest?

– Det är viktigt att prata om vilken roll Lantmännen ska ha gentemot sina medlemmar. Jag tror att det går att utnyttja den företagskooperativa formen ännu mer, genom

att vi lantbrukare vågar lyfta blicken mer från våra egna gårdar och öppna för mer samarbeten gårdar emellan. Via Lantmännen kanske vi kan hitta nya affärlösningar, som att dela på både maskiner och arbetskraft.

Har du någon särskild ambition som ordförande?

– Att skapa mer engagemang och få in fler yngre som engagerar sig i organisationen. Men det är svårt.

Hur har sommaren varit?

– Att få in vallfoder till djuren har varit det svåra, men spannmålsodlingen har utvecklats väl.

”Humöret har stigit i medlemsleden”

Fredrik Persson, Kristianstad Blekinge, växtodling

Var det självklart att tacka ja?

– Ja, Lantmännen är ett så spännande företag och att få vara delaktig i utvecklingen framöver tycker jag är jättekul.

Varför är Lantmännen spännande?

– Det är en organisation som gör skillnad för hela lantbrukssverige oavsett om det är industridelen eller avsättningen för våra produkter i lantbruket. Industridelen skapar en efterfråga i Sverige som vi inte

annars hade haft.

Vilka frågor har varit de viktigaste i ditt distrikt under våren?

– Det fanns en stor oro under våren och försommaren kring vädret. Framför allt för dem som har djur som var utan bete och fick en dålig första vallskörd. Men sedan blev vädret mer gynnsamt så humöret har stigit i medlemsleden.

Har du någon särskild ambition som ordförande?

– Jag vill lyfta fram att vi faktiskt är ägare och inte bara en handelspartner. Som ägare behöver vi se ur ägarperspektivet när vi pratar om Lantmännen: vad vill vi med föreningen framöver? Jag känner att vi blir lyssnade på också, att vad vi tycker spelar roll.

Hur ser hösten ut?

– Nu förbereder jag höstrapsen, och till skillnad från förra året så är det optimala förutsättningar för att lyckas med etableringen av raps i år.

Vi i Lantmännen

NYA ORDFÖRANDEN I DISTRIKTEN

”Lantmännen lyssnar på det man säger”

Gustav Isaksson, Östergötland, spannmål

Varför tror du att du fick frågan om att bli distriktsordförande?

– Jag kan hålla bra ordning och reda och bor i ett område med mycket växtodling, och så har jag handlat med Lantmännen länge. Jag har varit förtroendevald i över tio år.

Varför är det viktigt för dig att vara engagerad i Lantmännen?

– Jag vill veta vart pengarna tar vägen som Lantmännen köper spannmål för, vilka vägar de tar och vad som påverkar att vi får tillbaka av vinsten. Sedan vill jag få

betalt så mycket som möjligt, och mina kollegor som har djur vill ha ett så bra foderpris som möjligt, då är det viktigt att förstå hur allt fungerar. Slutligen är det roligt att träffa och prata med dem som bestämmer på olika enheter, de lyssnar på vad man säger.

Vilka frågor har varit de viktigaste i ditt distrikt under våren?

– Det har varit mycket diskussioner om spannmål efter skördeprognosen.

Har du någon särskild ambition som ordförande?

– Jag är jätteglad över min styrelse, alla är väldigt duktiga och engagerade företagare. Samtidigt skulle jag önska att medlemmarna kunde vara lite mer engagerade, vi i styrelsen sitter på många svar som de kanske har frågor kring, det är bara att komma till oss.

Hur ser du på hösten?

– Jag ser det som att 2023 blir en parentes, det gick inte lika bra som önskat, men nu vänder vi blad och sår en ny gröda inför 2024.

LANTMÄNNENS AMBASSADÖRSPROGRAM 2024

Vi söker framtidens lantbrukare!

Lantmännens ambassadörsprogram är ett utbildningsprogram som ska ge deltagarna en ökad förståelse för Lantmännen som affärspartner och för ägandet av föreningen. Deltagarna medverkar med inspel om hur Lantmännen på bästa sätt kan möta behov och förväntningar hos morgondagens lantbrukare och medlemmar.

Målet med ambassadörsprogrammet är att öka intresset och förståelsen för Lantmännen, och att ge kunskap och skapa nätverk för deltagarna att

utveckla sina egna företag, samt att väcka intresse för ett framtida förtroendeuppdrag i Lantmännen.

Nomineringen pågår under hösten 2023 till och med den 12 december. Programmet, som består av tre mötestillfällen, startar under våren 2024.

Läs mer och anmäl dig eller nominera på:
www.lantmannen.se/ambassadorsprogram

”Det är värdefullt att dela erfarenheter och kunskap! Utöver att få umgås med likasinnade så är det väldigt intressant att få fördjupad förståelse för hur Lantmännen är uppbyggt. Det är en stor koncern som är viktig för svenska lantbrukare.”

Arvid Ektander, Väderstad, gick Lantmännens ambassadörsprogram 2022

GRODDEN 3.2023

Fototävlingen avgjord

Med 223 inskickade bidrag till Lantmännens fototävling blev det en riktig utmaning för juryn att utse en vinnande bild. Stor variationsrikedom präglade bidragsskörden och det var verkligen hög nivå på många av dem. Ett bidrag stack ut lite extra, Göran Brolins mästerverk "På väg", som korades till årets vinnarbild.

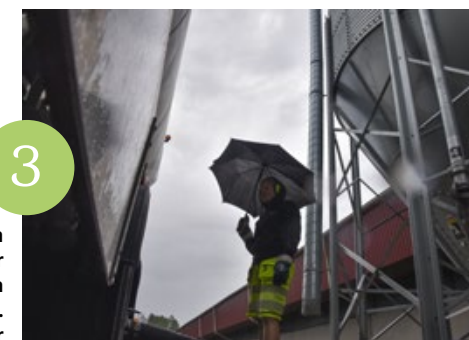
2

Får i dimma. Vacker och spännande bild, man kan riktigt känna den svala kvällsluften och höra trampet från klövar.
Foto: Ulrika Kärrman

1

På väg. Bilden för tankarna till en tavla. Är det morgon eller kväll, vart är katten på väg? Ett alldagligt motiv fångat på ett fint och intresseväckande sätt.
Foto: Göran Brolin

3

Foderleverans. En bild som ger en rättvis känsla för lantbrukets vardag. Det kan vara grått, blött och kallt.
Foto: Frida Dalemar

Höstmöten 2023

Distrikt	Datum	Plats
Södra Skåne	23 nov	Löderups strandbad
Nordvästra Skåne	21 nov	Foodhill Bjuv
Kristianstad Blekinge	10–11 nov	Hooks Herrgård
Halland	07 nov	Heagårds Egendom 305
Kronoberg	10–11 nov	Hooks Herrgård
Kalmar Öland	10–11 nov	Hooks Herrgård
Högländet	10–11 nov	Hooks Herrgård
Västra Sverige	16 nov	Rångedala Bygdegård
Västra Sverige kväll	16 nov	Kalaskoket Trollhättan
Skaraborg	04 dec	Lumber & Karle Kvänum
Skaraborg kväll	04 dec	Skövde Science Park
Sörmland	25 okt	Öknaskolan
Östergötland	26 okt	Norrköping

Distrikt	Datum	Plats
Uppland	07 nov	RISE Ultuna
Gotland	22–23 nov	Medlemsresa
Örebro-Värmland	16 nov	Lantmännen Maskin
Dala-Aros	22 nov	Sätra Brunn
Gävleborg	21 nov	Delsbo
Gävleborg	21 nov	Storvik
Västernorrland	23 nov	Sandöverken
Jämtland	08 nov	Torsta Lantbruks-skola Östersund
Västerbotten	07 nov	Lövsänger Kyrkstad
Norrbottn	02 nov	Kukkola forsens Koferens

SKANNA KODEN
FÖR MER INFORMATION
OM VÅRA HÖSTMÖTEN

Emissionshandel

Handel med emissionsinsatser

Order-period Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transak- tionspris %	Totalt om- satt volym Kr
2023				
2	32	44	141	5 857 540
3	28	44	143	5 181 360
4	44	81	136	8 878 970
5	53	106	135	8 035 649
6	24	56	130	4 374 387
7	28	41	121	2 794 171

Kompletterande information finns på lantmannen.se/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/Maskin SE	Räntesatser 18 september 2023	
Kundrestkontra	Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag 14,00 %
Kundrestkontra	Finansieringstjänst	efter förfallodag 7,65 % efter nytt förfalldatum 14,00 %
Avräkningar ej förfallet	tillgodo	0,00 %
Avräkningskonto	skuld	4,00 %
Avräkningskonto	spannmålsförskott	4,00 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar	3,35 %
Sparmedel	endast medlemmar	3,35 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

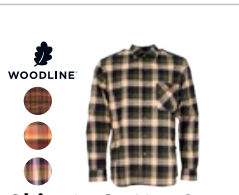

Kläder
för fritid, jakt
och arbete

WOODLINE

Väst/Tröja Bolmen
Herr och dam
Fleeceväst **495:-**
Fleecetröja **595:-**

WOODLINE

Skjorta Setter/
Griffon/Hamilton/
Munster
395:-

WOODLINE

Byxa Boksund Herr
399:-

WOODLINE

Workglove
Western
Ofodrade **259:-**
Fodrade **299:-**

HAWK

**Hawk Vedklyv
370/4**

- Klyver upp till 370 cm långa och 250 mm breda vedstycken
- Tvåhandsmanövrering

3249:-

Nyhet!

HAWK

**Kedjeslip
Pro 145-230, med
LED-belysning**

1495:-

ASPEN **Fraktfritt**

Alkylatbensin
25 liter - halvpall
12 st dunkar.
4-takt **13110:-**
2-takt **13470:-**

Warrior

**Ninja 4500 Vinsch,
12V Armortek syn-
tetlina**

3795:-

Öppettider i butiken:
Måndag-fredag: 9-18 · Lördag: 9-13 · Dygnet runt på webben!

Alla priser är inklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel, slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com

0345-400 00
www.hylte-lantman.com
Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

★★★★★
Prisjakt 4.8 - Trustpilot 4.8 - Pricerunner 4.9

HYLTE®
JAKT & LANTMAN

Mångfald är bra för Lantmännen!

Det är intressant att sitta på ett medlemsmöte och fundera över vilka medlemmarna egentligen är och vad de vill. Ofta tänker nog de flesta likadant – men i vissa frågor finns det lika många uppfattningar som medlemmar.

Olika åsikter beror ju bland annat på att man har olika erfarenheter, olika kunskap och att förutsättningar ser olika ut. När medlemmar träffas och alla får komma till tals brukar det resultera i bra beslut. Att det finns olika uppfattningar och åsikter är enligt mig en garant för att Lantmännen fortsätter att vara ett framgångsrikt företag, liksom att medlemsnyttan lever vidare.

VAD AVGÖR HUR man tänker? Ålder är så klart en faktor som påverkar. Hos Lantmännen är

den äldsta medlemmen 98 år och den yngste 19. Genomsnittsåldern bland våra medlemmar är 60 år och ungefär 12 procent är under 45 år. Det återspeglar ganska väl åldersfördelningen inom lantbruksbranschen totalt sett.

DET KRÄVS OCKSÅ både män och kvinnor för att beslut och diskussioner ska bli riktigt bra. Forskning visar tydligt att mixade grupper fattar bäst och snabbast beslut. Därför känns det bra att drygt en fjärdedel av de totalt 101 ombuden vid Lantmännens högsta beslutande organ, den årliga Föreningsstämman, brukar vara kvinnor. Men andelen kan och bör givetvis öka. Vi har också en väg att vandra för att öka andelen kvinnor i valberedningar, styrelser och andra grupper.

EN TREDJE FAKTOR som rimligen påverkar är enligt mig storleken på affären med Lantmännen – och det gäller såväl engagemang som inställning i frågor. Utifrån ett distriktsperspektiv är det medlemmarna i Södra Skåne, Nordvästra Skåne och Kalmar-Öland som har störst affär per medlem med Lantmännen. Medlemmar som är yngre än 45 år gör också mer affärer med Lantmännen än de som är 45–70 år.

MEN SEN GÄLLER även det bevingade citatet: "Det finns tre sorters lögn: lögn, förbannad lögn och statistik". Det vill säga att man kan bevisa vad som helst med statistik. Men efter drygt två år som medlemschef är det min bestämda uppfattning att det i de allra flesta diskussioner på våra medlemsmöten hörs en mångfald av åsikter – som leder till kloka och bra beslut. Vi har en på många sätt bra mix av medlemmar så någon risk att diskussionen blir ensidig känner jag inte. Däremot finns det alltid plats för dig som inte känner dig representerad. Kom och engagera dig och bidra till ett syrerikt samtal! 🍷

Jesper Broberg, medlemschef Lantmännen

Lantmännens Framtidsgårdar

Här testar vi Framtidens Jordbruk på riktigt

På Lantmännens tre Framtidsgårdar Bjertorp, Viken och Svalöv testar och utvärderar vi nya odlingsmetoder, växtförädling, teknologisk utveckling, datainsamling och framtidens foder. Allt i syfte att hitta en miljömässigt hållbar livsmedelsproduktion och samtidigt öka produktivitet och lönsamhet på gård. Många av insatserna vi gör på gårdarna finns redan idag tillgängligt även för dig, såsom teknik för precisionsodling och växtföljder för ökad mullhalt, medan andra insatser ännu är i försöksstadiet.

På gårdarna finns besökscentrum dit du kan komma för att se och lära av verksamheten, delta i kunskapsutbyte, ta del av den senaste tekniken och inspireras till omställning i praktiken. Skanna QR-koden eller besök bit.ly/framtidsgardarna för att läsa mer.

